

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 2/2003 vp

Hallituksen esitys laeiksi perusopetuslain, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä syyskuuta 2003 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi perusopetuslain, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta (HE 57/2003 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä — lakialoitteen laiksi koululaisten aamu- ja iltapäivähoidosta (LA 14/2003 vp — Christina Gestrin /r), joka on lähetetty valiokuntaan 21 päivänä toukokuuta 2003.

Lausunto

Sivistysvaliokunnan päätöksen mukaisesti hallintovaliokunta on antanut asiasta lausunnon (HaVL 8/2003 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- johtaja Eeva-Riitta Pirhonen, opetusministeriö
- lakimies Anne Kumpula, sosiaali- ja terveysministeriö
- pääjohtaja Kirsi Lindroos, Opetushallitus

- kirkkoneuvos Seppo Häkkinen, Kirkkohallitus
- apulaisjohtaja Riitta Ryhänen, Kilpailuvirasto
- sivistystoimentarkastaja Elisa Suutala, Lapin lääninhallitus
- koulutussuunnittelija Terttu Akselin, Espoon kaupunki
- koulutoimenjohtaja Jorma Puhakka, Imatran kaupunki
- johtaja Riitta Rajala, Kuokkalan toimintakeskus, Jyväskylän kaupunki
- koulutoimenjohtaja Jari Leinonen, Porin kaupunki
- apulaiskaupunginjohtaja Lasse Eskonen, Tampereen kaupunki
- apulaiskaupunginjohtaja Kaija Hartiala, Turun kaupunki
- sivistystoimen johtaja Aulis Pitkälä, Vantaan kaupunki
- yksikön päällikkö Anneli Kangasvieri, Suomen Kuntaliitto
- sopimustoimitsija Raili Leiqvist, Kunta-alan ammattiliitto KTV ry
- toiminnanjohtaja Stina Oriander, Förbundet Hem och Skola i Finland rf
- toiminnanjohtaja Minna Riikka Järvinen, Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
- Toiminnanjohtaja Tuula Torppa, Kokkolan 4H-yhdistys

- toiminnanjohtaja Juha Liedes, Lasten Liikunnan Tuki ry
  - erityisasiantuntija Ritva Semi, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
  - iltapäiväkerhokoordinaattori Mervi Niemi, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Halikon yhdistys ry
  - johtaja Georg Henrik Wrede, Mannerheimin Lastensuojeluliitto
  - pääsihteeri Lasse Kontiola, Nuorten Areena ry
  - toiminnanjohtaja Jukka Pekkala ja Nuori Suomi ry:n kehitysjohtaja Jukka Karvinen, Suomen Liikunta ja Urheilu ry
  - toiminnanjohtaja Pirjo Somerkivi, Suomen Vanhempainliitto ry
  - johtaja Carita Lundin, Sydkustens landskapsförbund r.f.
  - yrittäjä Soja Kakko, Lasten Piste Espoo
  - professori Lea Pulkkinen
  - professori Tuula Tamminen.
- Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
- Forssan kaupunki
  - Suomen erityiskasvatuksen liitto ry
  - Minijellonat
  - Nuorten Kotkain Keskusliitto
  - Suomen Demokratian Pioneerien Liitto - SDPL ry
  - Vesaisten Keskusliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan toteutettavaksi pienten koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa koskeva uudistus. Muutoksia tehtäisiin perusopetuslakiin, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettuun lakiin.

Lainmuutoksilla selkeytettäisiin lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteita ja sisältöä, eri toimijoiden työnjakoa, toiminnan koordinoimista ja rahoitusta. Muutokset mahdollistavat suunnitelmallisemman, jatkuvamman, laadukkaamman ja turvallisemman aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta erityisopetuksessa oleville oppilaille.

Kunta voisi hankkia aamu- ja iltapäivätoimintapalveluja myös muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Kunnan tulisi huolehtia siitä, että lasten aamu- ja iltapäivätoiminta järjestettäisiin ehdotetun lainsäädännön mukaisesti.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuminen olisi lapselle vapaaehtoista. Aamu- ja iltapäivätoimintaa tulisi tarjota 570 tuntia koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla

lapselle. Opetushallitus päättäisi aamu- ja iltapäivätoiminnan valtakunnallisista tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena olisi tukea osana varhaiskasvatusta kodin ja koulun kasvatustyötä. Tärkeänä tavoitteena olisi tukea lasten tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua sekä edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Kunnan tulee hyväksyä aamu- ja iltapäivätoimintaa varten toimintasuunnitelma, jonka sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Kunnat päättävät kuntalain mukaisesti, minkä hallintokunnan alaisuuteen aamu- ja iltapäivätoiminta sijoitetaan. Kunnan tulee myös etukäteen ilmoittaa aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämispaikoista, toiminnan alkamis- ja päättymisajankohdasta sekä siitä, miten kyseiseen toimintaan haetaan. Otettaessa lapsia aamu- ja iltapäivätoimintaan heihin tulee soveltaa yhdenvertaisia valintaperusteita.

Lasten aamu- ja iltapäivätoiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi ja toiminnan kehittämiseksi aamu- ja iltapäivätoimintaa tulisi myös arvioida suunnitelmallisesti.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvilla lapsilla olisi oikeus turvalliseen toimintaympäristöön. Kuntia velvoitettaisiin huolehtimaan sii-

tä, että lasten aamu- ja iltapäivätoiminnalle tarkoitettut tilat ja välineet ovat turvallisia ja että lapset eivät joudu väkivallan tai muun kiusaamisen kohteeksi.

Opetusministeriö vahvistaisi aamu- ja iltapäivätoiminnan yksikköhinnan ohjaustuntia kohden vuosittain valtion talousarvion rajoissa. Valtionosuus olisi 57 prosenttia. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistumisesta olisi mahdollisuus periä kohtuullisia maksuja.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa antavien ohjaajien kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa työskentelevien henkilöiden rikostausta selvitettäisiin.

Esitys liittyy vuoden 2004 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhtey-

dessä. Ehdotetut perusopetuslain ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2004. Ehdotettu lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2004.

Lakialoite

Lakialoitteessa LA 14/2003 vp ehdotetaan säädettäväksi laki koululaisten aamu- ja iltapäivähoidosta. Kunnat velvoitettaisiin vastaamaan koululaisten aamu- ja iltapäivähoidosta. Toimintaa voisivat myös järjestää erilaiset yksityiset organisaatiot.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Yleistä. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Mukava-hankkeen yhteydessä selvitettiin keikelukoulujen osalta aikaa, jonka oppilaat viettävät ilman aikuisen läsnäoloa. Keskimääräinen aika, jonka lapset olivat maanantaista perjantaihin kotona ilman aikuista, vaihteli 5,3 tunnista 8,6 tuntiin. Selvitykset osoittavat, että noin 68 prosentilla syksyllä 2003 oppivelvollisuutensa aloittaneista koululaisista on tarvetta joko aamu- tai iltapäivätoimintaan tai molempiin.

Hallituksen esitys pienten koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevaksi uudistukseksi on merkittävä lasten ja heidän perheidensä kannalta. Uudistus edistää nykyistä suunnitelmallisemman, laadukkaamman ja turvallisemman oppimis- ja kasvuympäristön kehittämistä lapsille.

Uudistuksen tavoitteena on turvata lapselle koulupäivän jälkeen tai sitä ennen turvalliset ja tervettä kasvua ja kehitystä tukevat olosuhteet ja

aikuisen läsnäolo. Tarkoituksena on lisätä pienten lasten osallistumismahdollisuuksia harrastustoimintaan ja tukea heidän yhteisöllisyytensä kehittymistä. Aamu- ja iltapäivätoiminnalla on sekä koululaisten yksinoloa vähentävä ja turvallisuutta lisäävä tehtävä että tehtävä mielekkäiden harrasteiden ja sosiaalisen yhdessäolon paikkana.

Lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä. Valiokunta pitää myönteisenä myös sitä, että samanaikaisesti tämän uudistuksen kanssa laajennetaan lasten kotihoitovapaata ja osittaista hoitorahaa koskemaan myös 1–2-luokkalaisten koululaisten vanhempia. Työn ja vanhemmuuden nykyistä paremmalla yhteensovittamisella on tärkeä osa erityisesti lapsen edun toteutumiseen arjessa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen. Hallituksen esityksen mukaan kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää tai hankkia lakiehdotuksessa tarkoitettua lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa. Jos kunta päättää järjestää toimintaa, se voi järjestää joko itse tai hankkia palveluita muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuot-

tajalta. Kunnat voivat siten hankkia aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluita esimerkiksi toisilta kunnilta ja kuntayhtymiltä, erilaisilta lapsi- ja nuorisojärjestöiltä, yhdistyksiltä ja seuroilta sekä seurakunnilta ja myös yhtiöiltä tai muilta palvelun tuottajilta. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös tulevaisuudessa toimintaa järjestetään monipuolisesti. Kunnilla on mahdollisuus valita erilaisia järjestämismalleja oman kuntansa pienten koululaisten olosuhteet ja tarpeet huomioon ottaen.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on rakennettava niin, että se myös pystyy käytännössä tukemaan lasten koulunkäyntiä, mikä tarkoittaa, että toiminnan järjestäminen lapsen koulukielellä on erityisen tärkeää. Tämän vuoksi kunnissa, joissa on sekä suomen- että ruotsinkielisiä asukkaita, aamu- ja iltapäivätoiminta on velvollinen järjestämään erikseen kumpaakin kieliryhmää varten.

Toiminnan rahoitus ja maksut. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävälle kunnalle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia laskennallisista käyttökustannuksista. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan uudistus lisää valtion menoja vuositasolla noin 45 miljoonaa euroa. Uudistus ei lisää merkittävästi kuntien käyttömenoja, koska kunnat saavat lisääntyneinä valtionosuuksina noin 45 miljoonaa euroa ja kunnilla olisi myös mahdollisuus periä toimintaan osallistuvilta lapsilta maksuja.

Kunta voi periä aamu- ja iltapäivätoiminnasta kuukausimaksun, joka saa olla enintään 60 euroa. Valiokunta korostaa sitä, että maksukatto koskee ainoastaan nyt ehdotetun lain mukaista toimintaa, joka tarkoittaa keskimäärin kolmea tuntia päivässä. Kunnat voivat luonnollisesti järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa enemmänkin tarpeen ja mahdollisuuksiensa mukaan, ja sellaista toimintaa ei maksun enimmäismäärä luonnollisestikaan koske, vaan sen suuruus on kunnan päätösvallassa.

Valiokunta viittaa hallintovaliokunnan lausuntoon, jossa todetaan, ettei hallituksen esitys estä kuntaa antamasta aamu- ja iltapäivätoiminnan palvelujen tuottajalle niin sanottuja kohdennettuja avustuksia. Hallintovaliokunta esittää

kuitenkin säännöksen täsmentämistä. Valiokunta yhtyy hallintovaliokunnan lausunnossa todettuun siitä, että nykyisten järjestäjien toiminta ja hyvät käytännöt on tärkeää voida säilyttää jatkossakin.

Henkilöstö. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Kelpoisuusvaatimukset ovat melko väljät kuitenkin niin, että tätäkin kautta voitaisiin turvata toiminnan laatu. Hallituksen esityksen mukaan tarkoituksena on, että toimintaa ohjaisivat pääasiassa erilaisiin harrastuksiin ja muuhun vapaa-ajan toimintaan sekä lastenhoitoon ja kasvatukseen perehtyneet henkilöt. Ohjaajina voisivat toimia erilaisia koulutustaustoja omaavat henkilöt. Soveltuviksi tutkinnoiksi mainitaan muun muassa sosiaalikasvattajan ja lastenhoitajan tutkinnot, sosiaali- ja terveysalan, lapsi- ja perhetyön, nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen, liikunnan ohjauksen, käsi- ja taideteollisuuden ja kuvallisen ilmaisun sekä musiikkialan ja teatteri- ja tanssialan perustutkinnot sekä näiden lisäksi useiden alojen korkeakoulututkinnot ja aikaisemmat opistoasteen tutkinnot. Tavoitteena on, että sellaiset henkilöt, joilla on kokemusta lasten harrastustoiminnan ohjaamisesta, voisivat saada pätevyyden näyttötutkinnolla. Näihin tehtäviin suuntautuvan ammattitutkinnon tarvetta selvitetään.

Erityisopetuksessa olevien oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminta. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että erityisopetuksessa olevien oppilaiden sijoittaminen ryhmiin tulee tehdä harkitusti. Varttuneemmille erityisoppilaille on tarkoituksenmukaista järjestää omia ryhmiä, koska ikäero ala- ja yläluokkien oppilaiden välillä on usein liian suuri mielekkääseen yhteiseen toimintaan. Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että erityisoppilaiden määrä otetaan huomioon ryhmäkokoja alentavana tekijänä ryhmän koosta päätettäessä.

Muutoksenhaku. Hallintovaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että esityksessä ei käsitellä muutoksenhakua. Hallinto-

valiokunta onkin kiinnittänyt sivistysvaliokunnan huomiota muutoksenhakusymyykseen.

Perusopetuslain 48 b §:n 2 momentin mukaan kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään perusopetuslain mukaisesti. Hallituksen esityksen valmistelun lähtökohtana on ollut, että kunta valitsee aamu- ja iltapäivätoimintaan otettavat lapset silloinkin, kun se hankkii palvelut tai osan niistä muulta palvelujen tuottajalta. Muutoksenhaku määräytyy kuntalain säännösten mukaan, eikä muutoksenhakukieltoa ole.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kaikilla toiminnan järjestäjillä ei välttämättä olisi edes edellytyksiä valintaperusteiden yhdenvertaisuuden arvioimiseen. Samassa kunnassa eri toiminnan järjestäjien valintaperusteet voisivat myös poiketa toisistaan. Tällöin ei toteutuisi myöskään kunnan koordinoiva rooli, joka on ollut hallituksen esityksen lähtökohtana.

Valiokunta katsoo, että uudistusta tulee seurata ja antaa siitä selvitys sivistysvaliokunnalle. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi lausuman (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki perusopetuslain muuttamisesta

48 a §. Tavoitteet ja perusteet. Valiokunta on tehnyt pykälän 3 momenttiin teknisen korjauksen.

48 b §. Järjestäminen ja laajuus. Kunta voi itsenäisesti päättää kuinka laajalti lain tarkoitamiin ryhmiin kuuluville oppilaille se toimintaa järjestää. Jotta tästä ei syntyisi epäselvyyttä, valiokunta ehdottaa 48 b §:n 1 momentin täsmenämistä. Valiokunta viittaa myös hallintovaliokunnan lausunnossa asiasta todettuun.

Valiokunta on muuttanut aamu- ja iltapäivätoimintaan hakemista koskevaa säännöstä niin, että se tapahtuu kunnan edellyttämällä tavalla. Samalla valiokunta on selkeyden vuoksi jakanut 1 momentin kahdeksi eri momentiksi.

Yleisperusteluissa toiminnan rahoituksesta ja hallintovaliokunnan lausunnossa todettuun viitaten valiokunta on tehnyt 3 momenttiin (HE:n 2 mom.) palvelujen tuottajille myönnettävää avustusta koskevan lisäyksen.

Hallintovaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa 4 momentin (HE:n 3 mom.) ensimmäisestä lauseesta poistettavaksi sanan vähintään.

48 e §. Henkilöstö. Valiokunta on tehnyt pykälään teknisluonteisen korjauksen.

3. Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta

5 a §. Rikosrekisteriote aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Valiokunta ehdottaa rikosrekisteriotteen pyytämiseen liittyvien säännösten selkeyttämistä. Muutos mahdollistaa sen, että rikosrekisteriote tulee ja voidaan pyytää nähtäväksi myös sopimuksen teon jälkeen, kuitenkin ennen kuin henkilö ryhtyy hoitamaan tehtäviään.

Aloite

Valiokunta ehdottaa lakiehdotusten hyväksymistä hallituksen esityksen pohjalta, joten se ehdottaa eduskunta-aloitteen hylkäämistä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana,

että 1. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset),

että lakialoite LA 14/2003 vp hylätään ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

*Valiokunnan muutosehdotukset***1.****Laki****perusopetuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 annetun perusopetuslain (628/1998) 1 ja 43 §, niistä 1 § sellaisena kuin se on osaksi laissa 1288/1999, sekä
lisätään lakiin uusi 8 a luku seuraavasti:

1 ja 43 §
 (Kuten HE)

8 a luku

Aamu- ja iltapäivätoiminta

48 a §

Tavoitteet ja perusteet

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Opetushallitus päättää tässä laissa tarkoitetun aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä (*aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet*). Opetushallitus valmistelee perusteet yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen kanssa.

48 b §

Järjestäminen ja laajuus

Kunta voi järjestää ja hankkia tämän lain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa. Jos kunta järjestää tai hankkii tämän lain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa, tulee sitä tarjota kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta 17 §:n 2 momentissa tarkoitetuille oppilaille *kunnan päättämässä laajuudessa. (Poist.)*

Aamu- ja iltapäivätoimintaan tulee hakea kunnan edellyttämällä tavalla. Kunnan tulee etukäteen ilmoittaa aamu- ja iltapäivätoimin-

nan järjestämispaikoista, toiminnan alkamis- ja päättymisajankohdasta sekä siitä, miten sen järjestämään tai hankkimaan aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan. Olettaessa lapsia aamu- ja iltapäivätoimintaan heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. (Uusi)

Kunta voi järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa taikka hankkia palvelut muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. *Kunta voi myös hankkia palvelut antamalla tähän tarkoitukseen avustusta palvelujen tuottajalle.* Toimintaa järjestettäessä tulee ottaa huomioon eri kieliryhmien tarpeet. Kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettäessä tulee ottaa huomioon, että niillä toimintaan osallistuvilla lapsilla, joilla on 32 §:n mukainen oikeus koulumatkaetuun, on mahdollisuus käyttää tätä etuutta. (HE:n 2 mom.)

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tulee tarjota (*poist.*) 570 tuntia koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla lapselle. Toimintaan osallistuminen on lapselle vapaaehtoista. Toimintaa voidaan järjestää koulun työvuoden aikana arkipäivisin pääsääntöisesti kello 7.00—17.00 välisenä aikana. Toimintaa suunniteltaessa tulee olla yhteistyössä kotien ja toiminnan järjestäjien kanssa. Kunnan tulee hyväksyä tässä laissa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa varten toimintasuunnitelma. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimintasuunnitelman sisällöstä. (HE:n 3 mom.)

48 c ja 48 d §
(Kuten HE)

tapäivätoiminnan (poist.) ohjaajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

48 e §

Henkilöstö

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla toiminnan järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia. Aamu- ja il-

48 f §

(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

3.

Laki

lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 14 päivänä kesäkuuta 2002 annetun lain (504/2002) 2 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohta sekä
lisätään 2 §:n 2 momenttiin uusi 8 kohta ja lakiin uusi 5 a § seuraavasti:

2 §
(Kuten HE)

5 a §

Rikosrekisteriote aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Jos kunta tai kuntayhtymä hankkii perusopetuslaissa tarkoitetun aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluja julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta, kunnan tai kuntayhtymän tulee *(poist.)* pyytää 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalta henkilöltä *viipymättä* nähtä-

väksi rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu rikosrekisteriote, jollei henkilö hoida näitä tehtäviä virka- tai *työsuhteessa palvelujen tuottajaan. Ote rikosrekisteristä on pyydettävä nähtäväksi myös ennen kuin muu kuin sopimuksessa määritelty henkilö otetaan 2 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin. Palvelun tuottajan on ilmoitettava asiasta asianomaiselle kunnalle tai kuntayhtymälle.*

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa aamu- ja iltapäivätoiminnan laajuuden, laadun sekä palvelutarjonnan

monipuolisuuden kehittymistä sekä lain vaikutuksia palvelun rahoitukseen ja hintaan ja antaa asiasta selvityksen sivistysvaliokunnalle keväällä 2006.

SiVM 2/2003 vp — HE 57/2003 vp

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kaarina Dromberg /kok	Aila Paloniemi /kesk
vpj.	Sinikka Hurskainen /sd	Seppo Särkiniemi /kesk
jäs.	Esko Ahonen /kesk	Ilkka Taipale /sd (osittain)
	Tuomo Hänninen /kesk	Marja Tiura /kok
	Jyrki Katainen /kok	Jutta Urpilainen /sd
	Rauno Kettunen /kesk	Raija Vahasalo /kok
	Minna Lintonen /sd	Unto Valpas /vas
	Mikaela Nylander /r	vjäs. Lauri Oinonen /kesk (osittain)
	Kirsi Ojansuu /vihr	Minna Sirnö /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Pääministeri Vanhasen hallituksen ohjelmassa todetaan, että tulevalla hallituskaudella kuntien tehtävien ja velvoitteiden rahoituksen tasapainoa parannetaan hallituskauden kattavalla valtion ja kuntien välisellä peruspalveluohjelmalla ja siihen liittyvällä vuosittaisella peruspalvelubudjetilla. Peruspalveluohjelmassa arvioidaan kuntien tehtävistä ja muista velvoitteista aiheutuvat menot ja tulot kuntaryhmittäin sekä toimenpiteet niiden tasapainottamiseksi. Hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituspohja turvataan ja uusiin tehtäviin sekä entisten laajentamiseen osoitetaan riittävät voimavarat.

Opetusministeriön asiaa selvittänyt työryhmä arvioi vuonna 2002 uudistuksen kustannuksiksi noin 180 miljoonaa euroa. Aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevan hallituksen esityksen (HE 57/2003 vp) mukaan uudistus lisää valtion menoja vuositasolla noin 45 miljoonaa euroa ja toiminnan kokonaiskustannuksien arvioidaan olevan noin 79 miljoonaa euroa. Aiemman selvityksen ja hallituksen esityksen ristiriidasta huolimatta valiokunnan mietinnössä todetaan, ettei uudistus lisää merkittävästi kuntien käyttömenoja. Aamu- ja iltapäivätoiminnan aloittamisen turvaamiseksi valiokunnan olisi mietinnössään mielestämme tullut todeta, että valtion rahoitus on aiemmin tehtyjen kustannusarvioiden valossa todennäköisesti riittämätön ja että kunnille aiheutuvat lisäkustannukset käyttömenoihin kompensoidaan.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttamiseen liittyy lisäksi edelleen välittömiä ja välillisiä taloudellisia epävarmuustekijöitä, joita lain laadintavaiheessa ei ole pystytty ottamaan huomioon. Esimerkiksi aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö- ja laatuksymyksiä ei vielä lain valmisteluvaiheessa ratkaistu, vaan Opetushallituksen

asettama aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteita valmisteleva työryhmä saa ehdotuksensa valmiiksi vasta 31.12.2003 mennessä, minkä jälkeen ehdotukset on luvattu lähettää kattavalle lausuntokierrokselle. Vasta syksyllä 2004 kuntien on mahdollista arvioida, miten aamu- ja iltapäivätoiminnalle asetetut laadulliset ja sisällölliset vaatimukset vaikuttavat käyttömenoihin.

Epävarmuutta myös lisää, että maksukatoksi asetettu 60 euroa kertoo vain tämän hetkisen toiminnan keskiarvokustannuksista. Nykytilanteeseen verrattuna joissakin tapauksissa vanhempien enimmillään maksama 60 euroa ja lailla myönnetty valtionosuus eivät tule kattamaan toiminnan todellisia kustannuksia eivätkä siten mahdollista hyvien nykykäytäntöjen jatkumista sellaisenaan. Siksi onkin todennäköistä, että ainakin joissakin kunnissa toiminnan aloittaminen tai jatkaminen uuden lain hengessä kasvat-
taa kunnan käyttömenoja nykyisestä.

Lakiuudistus lisää myös merkittävästi kunnissa tehtävää hallinnollista työtä, koska siinä edellytetään kuntien suunnittelevan ja arvioivan toimintaa. Useissa kunnissa tullaan myös kilpailuttamaan palvelun tarjoajia keskenään ja tehdään ostopalvelusopimuksia niiden kanssa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme

että hyväksytään näin kuuluva lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitusohjelman hengen mukaisesti aamu- ja iltapäivätoiminnasta aiheutuvat lisäkustannukset kompensoidaan kunnille.

SiVM 2/2003 vp — HE 57/2003 vp

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2003

Minna Sirnö /vas
Kaarina Dromberg /kok
Jyrki Katainen /kok
Kirsi Ojansuu /vihr

Marja Tiura /kok
Raija Vahasalo /kok
Unto Valpas /vas

VASTALAUSE 2

Perustelut

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä pitää ottaa huomioon erilaiset järjestäjätahot. On tärkeää, että em. toiminnasta ei tule kunnissa yhden järjestäjän tai aatesuunnan yksinoikeus. Sen johdosta pidämme tärkeänä, että asia huomioidaan riittävästi.

Ehdotus

Edellä olevaan viitaten ehdotamme,

että hyväksytään näin kuuluva lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että monipuolisessa iltaja aamupäivätoiminnassa kuntien tulee huomioida erilaiset toimintaan halukkaat järjestäjätahot tasapuolisesti.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2003

Unto Valpas /vas
Minna Sirnö /vas